

**RAPPORT
betreffende een
flora- en faunaonderzoek
Havenziekenhuis en omgeving
Rotterdam**

Datum : 1 april 2019
Kenmerk : 1901M189/COB/rap1

Opdrachtgever : Vervat vastgoed
: t.a.v. dhr. R. Borst
: Veerhaven 7
: 3016 CJ Rotterdam

Goedkeuring		Datum	Handtekening
De heer R.F.M. Sluijs, Ecoloog	Opsteller, auteur	31-03-2019	
De heer C. Brouwer, projectleider	2 ^e lezerschap, controle en vrijgave	01-04-2019	

© IDDS B.V.

Noordwijk

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Leeswijzer.....	3
2. Opzet en uitvoering van het onderzoek.....	4
2.1. Bureaustudie	4
2.2. Veldonderzoek.....	4
2.3. Effectenbeoordeling	4
3. Beschrijving van het plangebied.....	5
3.1 Ligging plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving	5
3.2 Algemene beschrijving van het plangebied.....	7
4. Wettelijk kader	11
4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten	11
4.2 Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland	12
5. Resultaten en effectenbeoordeling.....	13
5.1. Vleermuizen.....	13
5.2 Grondgebonden zoogdieren.....	13
5.3 Vaatplanten	14
5.4 Vogels.....	14
5.5 Amfibieën en reptielen.....	15
5.6 Overige beschermde soorten	15
6. Samenvatting conclusie en overzichtstabel	16
6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11	17
6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1	17
6.3 Tabel: Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied	18
Detailfoto's	18
Aanbevelingen	22
Checklist groen bouwen	23
Literatuur en bronvermelding.....	24

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Vervat vastgoed is een flora - en faunaonderzoek uitgevoerd op de locaties Oostmolenwerf 30-152 (Hoge Wiek), Haringvliet 2-10 (Havenpolikliniek) en Achterharingvliet 2-187. De voorgenomen plannen bestaan uit sloop van de Hoge Wiek, sloop van het Havenziekenhuis, met behoud van het beeldbepalende deel en sloop van de gebouwen aan het Achterharingvliet.

1.2 Doel van het onderzoek

Deze quickscan flora en fauna heeft ten doel de voorgenomen plannen te toetsen aan de huidige natuurwetgeving zodat duidelijk wordt welke maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van deze wet te voorkomen. Het plangebied is onderzocht en beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten.

Indien overtreding niet kan worden vermeden, is in het onderhavige rapport aangegeven voor welke soorten en met welke onderbouwing ontheffing dient te worden aangevraagd. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, kan op basis van de quickscan een gedegen planning daarvan worden gemaakt.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de opzet van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het plangebied. In hoofdstuk 4 is de reikwijdte en de doelstelling uit de Wet natuurbescherming beschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken uit de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek, waarna in hoofdstuk 6 de conclusies zijn samengevat. Tot slot worden in bijlagen aanbevelingen en een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

Het onderhavige flora- en faunaonderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten: een bronnen- en literatuuronderzoek (bureaustudie) en een biotooptoets (veldbezoek). De biotooptoets is door een ecooloog uitgevoerd op 17 maart 2019 in de ochtend. Windkracht 3 tot 4, zware bewolking met lichte regen en circa 8°C.

2.1. Bureaustudie

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de reeds bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio zijn geraadpleegd. In het bronnen- en literatuuronderzoek zijn het plangebied en het omliggende gebied in een straal van ongeveer 1,5 kilometer onderzocht.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in de literatuurlijst, die is opgenomen in de bijlage van deze briefrapportage.

2.2. Veldonderzoek

Naast een bureaustudie is een biotooptoets uitgevoerd. Dit betreft een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtaktief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied.

2.3. Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, is beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn.

Bij deze toetsing is alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet Natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Algemene soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet Natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht ex artikel 1.11.

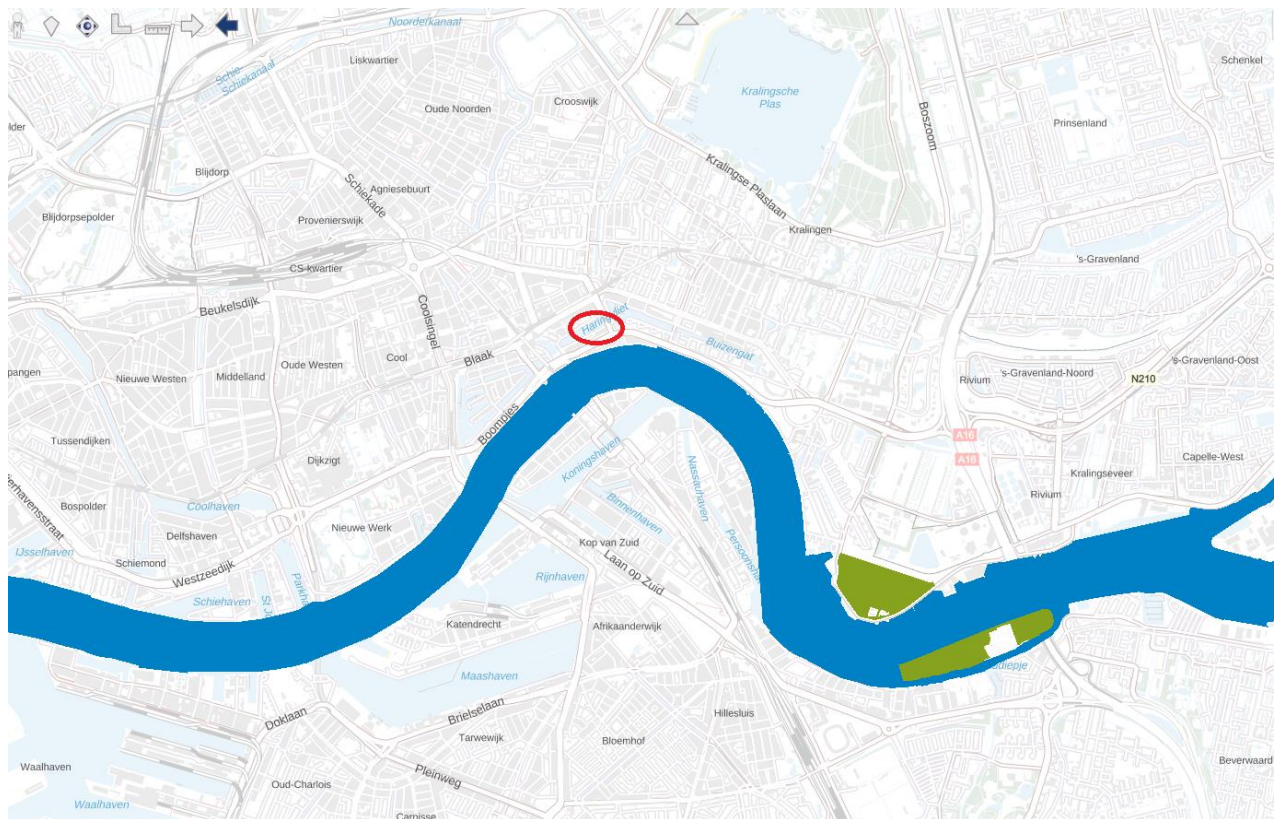
3. Beschrijving van het plangebied

3.1 Ligging plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en omgeving

Het plangebied is gesitueerd in het centrum van Rotterdam. Het is gelegen aan het Haringvliet en nabij de Maas.

Op de onderstaande kaart is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Het gebied maakt eveneens geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur.

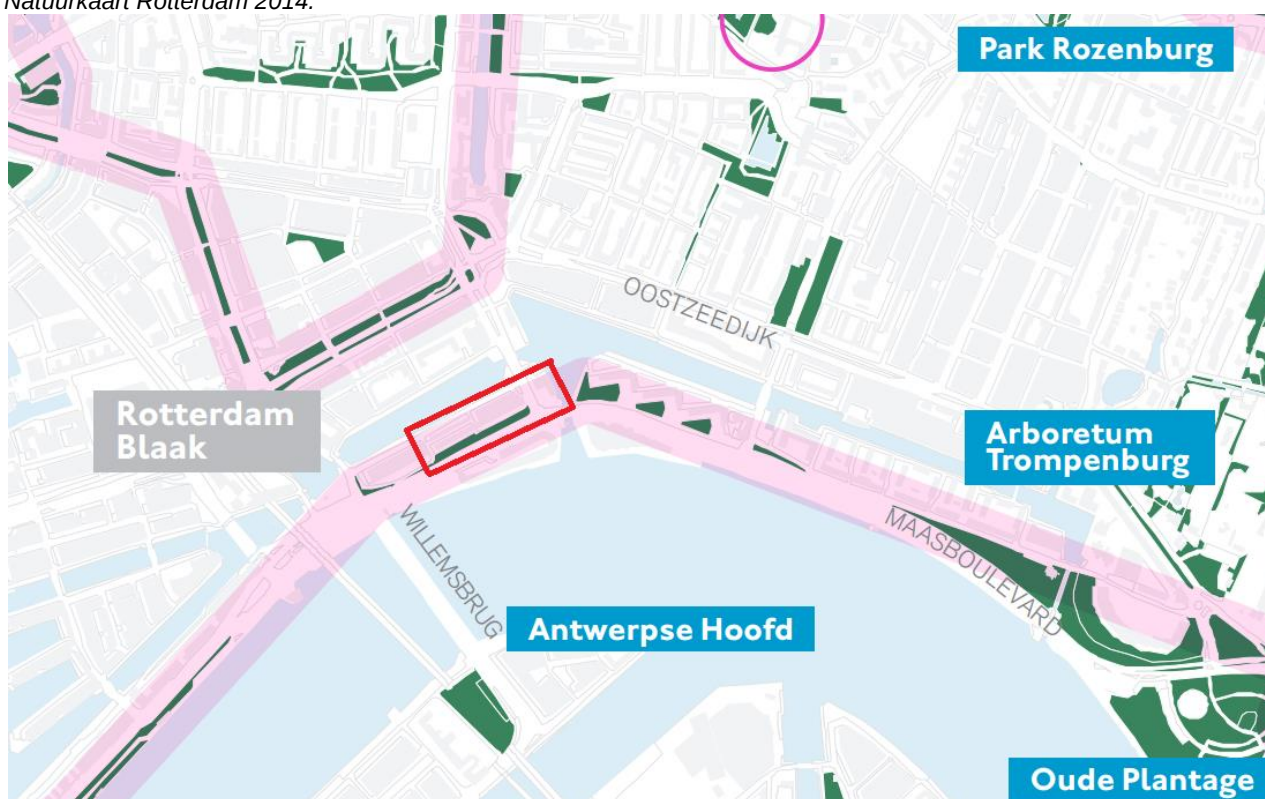
Binnen een straal van 10km liggen geen Natura-2000 gebieden.

Ligging plangebied (rode cirkel midden) in een straal van ca 10 km ten opzichte ecologische hoofdstructuur EHS/NNN (donkergroen). Bron: <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

De bomen rond het plangebied maken waarschijnlijk deel uit van potentiële ecologische verbindingszone volgens de Natuurkaart Rotterdam 2014.

De bomen naast het plangebied (rode kader) staan op de Stadsnatuurkaart Rotterdam 2016.

3.2 Algemene beschrijving van het plangebied

In het plangebied staan meerdere opstallen. De Hoge Wiek, Havenziekenhuis en twee flatgebouwen.

Verschillende delen van het plangebied. De Hoge Wiek: geel afgekaderd. Havenziekenhuis: blauw afgekaderd, het rode kader geeft het te behouden en te restaureren beeldbepalende deel weer. Twee flatgebouwen: paars afgekaderd.

Studentenflat 'de Hoge Wiek' is een vrijstaande woontoren gelegen aan de Oostmolenwerf / Boerengatkade. Het gebouw heeft balkons op elke woonlaag aan twee zijdes. Het Havenziekenhuis is op te splitsen in drie gedeelten: het te behouden deel en de gebouwen daar links en rechts van. Alle gebouwen zijn hoogbouw. Aan het Havenziekenhuis zit aan de westkant aan de kant van de Maasboulevard een flatgebouw vast. Dat flatgebouw (Achterharingvliet even nummers) staat op zijn beurt vrij van het andere flatgebouw aan de Achterharingvliet (oneven nummers). De flats hebben ieder een eigen bouwstijl (zie ook detailfoto's).

De Hoge Wiek

De Hoge Wiek gezien vanaf het Haringvliet en vanaf de Maasboulevard.

Havenziekenhuis

Zij- en voorgevel Havenpolikliniek tot het beeldbepalende deel

Van links naar rechts: Hoge Wiek, achterzijde Havenpolikliniek nieuwe en beeldbepalende deel.

Links: voorgevel beeldbepalende deel. Rechts: gedeelte Havenpoli links van beeldbepalend gedeelte tot de aanpalende flat.

Flatgebouwen aan het Achterharingvliet

Links: Flat even nummers Achterharingvliet en vanaf de onderdoorgang rechter foto.

Zijgevels even nummers (1) en oneven nummers (2)

Achteraanzicht even (1) en zij- en achteraanzicht oneven (2)

4. Wettelijk kader

4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4.2 Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

Artikel 8.1 vrijstelling ten behoeve van bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

1. De verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet, gelden niet bij de uitvoering van handelingen in het kader van:

- a. de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
(b,c,d niet van toepassing, zie wettekst)

2. De vrijstellingen, bedoeld in het eerste lid, gelden ten aanzien van de in bijlage 6 genoemde andere beschermde soorten: Aardmuis, Bastaardkikker, Bosmuis, Bruine kikker, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Gewone pad, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Kleine watersalamander, Konijn, Meerkikker, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos, Wezel en Woelrat. Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden, wel geldt de zorgplicht.

5. Resultaten en effectenbeoordeling

5.1. Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek

Het plangebied heeft meerdere aaneengesloten opstallen waarin vleermuizen kunnen verblijven indien geschikte invliegopeningen aanwezig zijn. De meest voorkomende gebouwbewonende vleermuissoort is de gewone dwergvleermuis. Een andere gebouwbewonende soort die voorkomt in Rotterdam nabij het plangebied is de ruige dwergvleermuis.

De ruige dwergvleermuis is eveneens een boombewonende soort. Zomerverblijven bevinden zich vaak in (oude) bomen met holten. Gewone dwergvleermuis kan holten gebruiken als paarverblijf. De bomen die vallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden moeten worden onderzocht op holtes die voor vleermuizen geschikt zijn om in te verblijven, zoals ingerotte boomdelen, ingescheurde takken en loshangend schors.

Resultaten veldbezoek

De Hoge Wiek bevat open stootvoegen aan alle zijdes en op alle verdiepingen van het gebouw. Hierdoor is het mogelijk dat vleermuizen in de spouw van het gebouw kunnen verblijven. Andere mogelijkheden, waaronder kieren of scheuren, waar vleermuizen kunnen invliegen zijn in de Hoge Wiek niet gevonden. De nieuwbouw van het Havenziekenhuis (oostelijk van het beeldbepalende deel) heeft geen open stootvoegen en beschikt ook niet over andere mogelijke invliegopeningen. Het beeldbepalende gedeelte dat gerestaureerd wordt heeft open stootvoegen aan de voor- en achterzijde. Andere invliegopeningen zijn niet gevonden. Het gebouw westelijk van het beeldbepalende gedeelte beschikt eveneens over open stootvoegen aan voor- en achterzijde. Ook hier zijn geen andere invliegopeningen gevonden.

De flat met even nummers is ongeschikt voor vleermuizen om te verblijven, omdat invliegopeningen ontbreken. De flat met oneven nummers beschikt aan alle zijdes over open stootvoegen. Andere invliegopeningen zijn niet gevonden.

De bomen die vallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn onderzocht op holtes die voor vleermuizen geschikt kunnen zijn. Deze zijn niet gevonden.

Het plangebied maakt vanwege het ontbreken van een lijnvormig element geen onderdeel uit van een vliegroute. Als foerageergebied heeft het plangebied vanwege de afwezigheid van groen geen functie.

Conclusie vleermuizen

In het plangebied zijn, in de vorm van open stootvoegen op de juiste hoogte en juiste ligging, mogelijk voor vleermuizen geschikte invliegopeningen aanwezig. Zie detailfoto's in de bijlage. De functie als verblijfplaats voor vleermuizen moet nader worden onderzocht.

Het gebied maakt geen deel uit van een lijnelement en wordt daardoor niet gebruikt als vaste vliegroute van vleermuizen. Als foerageergebied heeft het plangebied geen functie.

Op basis van het bovenstaande is het uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op vaste vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens, ligging en biotoop kan de aanwezigheid van beschermde soorten zoogdieren worden uitgesloten.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren of sporen van beschermde zoogdieren waargenomen. Het plangebied is volledig bebouwd en verhard. Door dit biotoop en door de ligging van het gebied in het

centrum van Rotterdam tussen grote wateren en drukke verkeersaders worden beschermde zoogdieren in de toekomst ook niet in het plangebied verwacht.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten zoogdieren aangetroffen. Deze worden gezien het biotoop ook niet verwacht in de toekomst. Voor eventueel aanwezige algemene zoogdieren geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.3 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens kan de aanwezigheid van beschermde soorten vaatplanten worden uitgesloten.

Resultaten veldbezoek

Beschermde vaatplanten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De meeste beschermde planten zijn afhankelijk van een zeer specialistisch biotoop. Geconstateerd is dat het biotoop in het plangebied hiervoor niet geschikt is. Een andere soortgroep vormen de muurplanten. Beschermde planten die op muren voorkomen zijn niet gevonden. De voegen van de muren in het plangebied zijn nog in tact en bieden niet de juiste samenstelling voor deze planten.

Conclusie vaatplanten

Geconcludeerd kan worden dat de aanwezige vaatplanten geen beschermde status hebben en ontwikkelingen niet in de weg staan.

5.4 Vogels

Resultaten bureauonderzoek

In de verspreidingsgegevens worden over de afgelopen drie jaar meerdere vogelsoorten genoemd. Huismus (*passer domesticus*), gierwaluw (*apus apus*) en andere soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, worden gemeld en zijn aanwezig in het centrum van Rotterdam. Roofvogels en uilen worden ook gemeld, maar worden gezien het ontbreken van houtopstanden van enige grootte, niet verwacht in de bomen die vallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden in het plangebied te broeden. Slechtvalk vormt hier een uitzondering op, deze soort broedt op richels van met name hoge gebouwen. Volgens de laatste gegevens broeden zo'n zeven à acht paar slechtvalken in en rond het centrum, waaronder bij het Erasmus MC en in speciale kasten in de nokken van de maasbruggen. De soort neemt toe en zwerfende dieren zijn op zoek naar nieuwe mogelijkheden om te broeden.

Resultaten veldbezoek

De Hoge Wiek is met verrekijker nauwkeurig bekeken op sporen van slechtvalk. Het pand beschikt niet over een geschikte plaats voor slechtvalk om te broeden. Schijtsporten zijn niet gevonden. De overige panden in het plangebied zijn eveneens ongeschikt voor slechtvalk om te broeden.

Huismussen zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek. Deze soort kan nergens invliegen om te nestelen. Gierwaluw was nog niet in Nederland, maar voor deze soort geldt, net als de huismus, dat invliegopeningen niet aanwezig zijn.

In het plangebied zijn geen, jaarrond beschermde, nesten aangetroffen.

In de bomen grenzend aan het plangebied zijn geen (overblijvende) jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het valt niet uit te sluiten dat algemene vogels, waaronder houtduif, binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden gaan broeden.

Conclusie vogels

Het plangebied heeft geen functie voor broedvogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. In het gebied zijn geen (overblijfselen van) nesten aangetroffen. Huismussen zijn in het gebied niet signaleerd, noch doet het plangebied dienst als (essentiële) foerageerplaats of schuilplaats voor huismussen. Voor gierwaluw zijn geen invliegopeningen aanwezig.

Het is echter niet uit te sluiten dat algemene soorten in, of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden van, het plangebied gaan broeden.

De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Iedere in gebruik zijnde nest is beschermd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half augustus.

5.5 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureauonderzoek

Beschermde amfibieën en reptielen kunnen worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens, ligging en biotoop.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied zijn vanwege de tijd van het jaar geen amfibieën waargenomen. Het plangebied beschikt niet over watergang. Vanuit het water in de omgeving is het plangebied vanwege kades onbereikbaar. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor amfibieën of reptielen.

Conclusie amfibieën en reptielen

Beschermde amfibieën en reptielen kunnen op basis van verspreidingsgegevens en biotoop worden uitgesloten. Algemene soorten worden vanwege het biotoop evenmin verwacht.

5.6 Overige beschermde soorten

Resultaten bureauonderzoek

Vissen zijn niet onderzocht, omdat watergang in het plangebied ontbreekt.

De verschillende soorten libellen, vlinders, insecten en andere ongewervelden die vermeld worden in de Wet natuurbescherming zijn aanwezig in een ander verspreidingsgebied en biotoop dan het plangebied. Meldingen van deze soorten in het plangebied zijn er niet, het verspreidingsgebied ligt buiten het plangebied.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het biotoop ongeschikt is voor beschermde soorten libellen en vlinders, vanwege het ontbreken van poeltjes of specifieke waardplanten.

Conclusie overige beschermde soorten

Met beschermde ongewervelde diersoorten hoeft op grond van biotoop en verspreidingsgegevens geen rekening gehouden te worden.

6. Samenvatting conclusie en overzichtstabel

Uit bureaustudie en biotooptoets is naar voren gekomen dat het mogelijk is dat met de plannen vaste rust- en verblijfplaatsen worden aangetast van de in de Wet natuurbescherming beschermde vleermuizen.

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Wet Natuurbescherming. Dit betekent dat vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soorten niet zomaar mogen worden aangetast. Hiervoor is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming nodig. Nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor vleermuizen is noodzakelijk.

Vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen voor vleermuizen meerdere functies bezitten:

Zomerverblijfplaats: 15 april-15 augustus;

Kraamverblijfplaats: 15 mei-15 juli;

Paar- en zwermverblijfplaats: 15 augustus-1 oktober;

Winterverblijfplaats: vlak voor of vlak na de winter (periode afhankelijk van de weersomstandigheden).

Deze verblijfplaats is moeilijk aan te tonen en wordt vaak onderzocht als eerder tijdens het onderzoek een zomerverblijfplaats is aangetroffen. Of als zwermende dieren zijn waargenomen.

De vier, of vijf indien een zomerverblijf wordt aangetroffen, bezoeken die nodig zijn voor het aanvullend onderzoek vinden bij voorkeur plaats in de volgende periodes:

Half mei avondbezoek

Half juni ochtendbezoek

Half augustus avondbezoek

Half september avondbezoek

In het geval daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied, dan is een ontheffing noodzakelijk, deze moet worden aangevraagd. Hiervoor dienen ten eerste tijdelijke (mitigerende) maatregelen genomen te worden. Elke verblijfplaats dient minimaal één jaar voor het ingaan van de werkzaamheden in viervoud te worden gecompenseerd. Bijvoorbeeld een paarverblijf in een boom die wordt gekapt kan worden gemitigeerd door het ophangen van 4 paarverblijfkasten in de nabijheid van het plangebied.

Ten tweede moeten in de nieuwbouw permanente (compenserende) maatregelen worden genomen. Ook dit dient in viervoud te geschieden. Bijvoorbeeld voor een gebouw dat gesloopt gaat worden waarin een kolonie dwergvleermuizen heeft gezeten worden in de nieuwbouw minimaal 4 compenserende vleermuis kraamverblijven ingebouwd.

De planning voor een plangebied waarin vleermuizen verwacht kunnen worden kan dan als volgt uitpakken. Het nader onderzoek loopt tot en met september. In oktober wordt de vergunning aangevraagd. Tevens worden in oktober de mitigerende maatregelen genomen.

De daadwerkelijke werkzaamheden in het plangebied kunnen dan, indien de vergunning wordt verleend, plaatsvinden vanaf oktober het jaar daarna.

De zorgplicht van de Wet natuurbescherming is altijd van toepassing. Hieronder wordt geadviseerd hoe aan deze zorgplicht invulling kan worden gegeven.

6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Zodra een in het wild levend dier wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden kan deze worden gevangen en direct worden overgeplaatst naar een geschikte habitat in de nabijheid van het plangebied. Vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen en dergelijke) moet gefaseerd en niet machinaal worden verwijderd, waardoor aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren gelegenheid wordt gegeven te vluchten.

6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Invulling zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

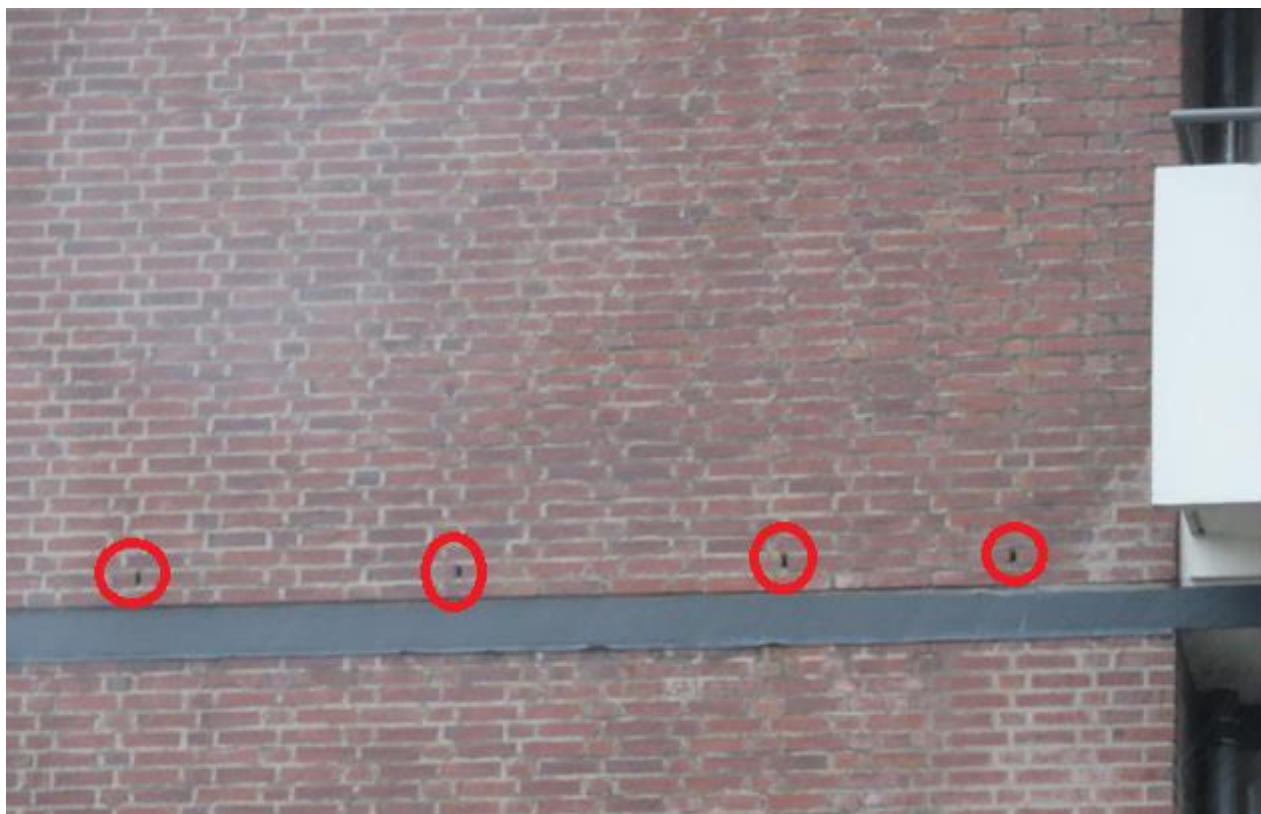
Geadviseerd het groen in het plangebied, voor zover noodzakelijk, te verwijderen voor aanvang broedseizoen (half maart) of na augustus. Indien de werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, mogen deze pas uitgevoerd worden indien vooraf door een deskundig ecooloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden.

6.3 Tabel: Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied

Soort(groep)	Ingrep versturend	Nader onderzoek	Ontheffing	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek naar verblijfsfunctie voor vleermuizen.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vogels	Nee*	Nee	Nee	* zie zorgplicht vogels hoofdstuk 6.
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Overige soorten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.

Wij adviseren om de onderzoeksresultaten voor te leggen aan het bevoegd gezag om na te gaan of zij kunnen instemmen met de onderzoeksresultaten en bovengenoemde conclusies.

Detailfoto's

Open stootvoegen op elke verdieping van de Hoge Wiek

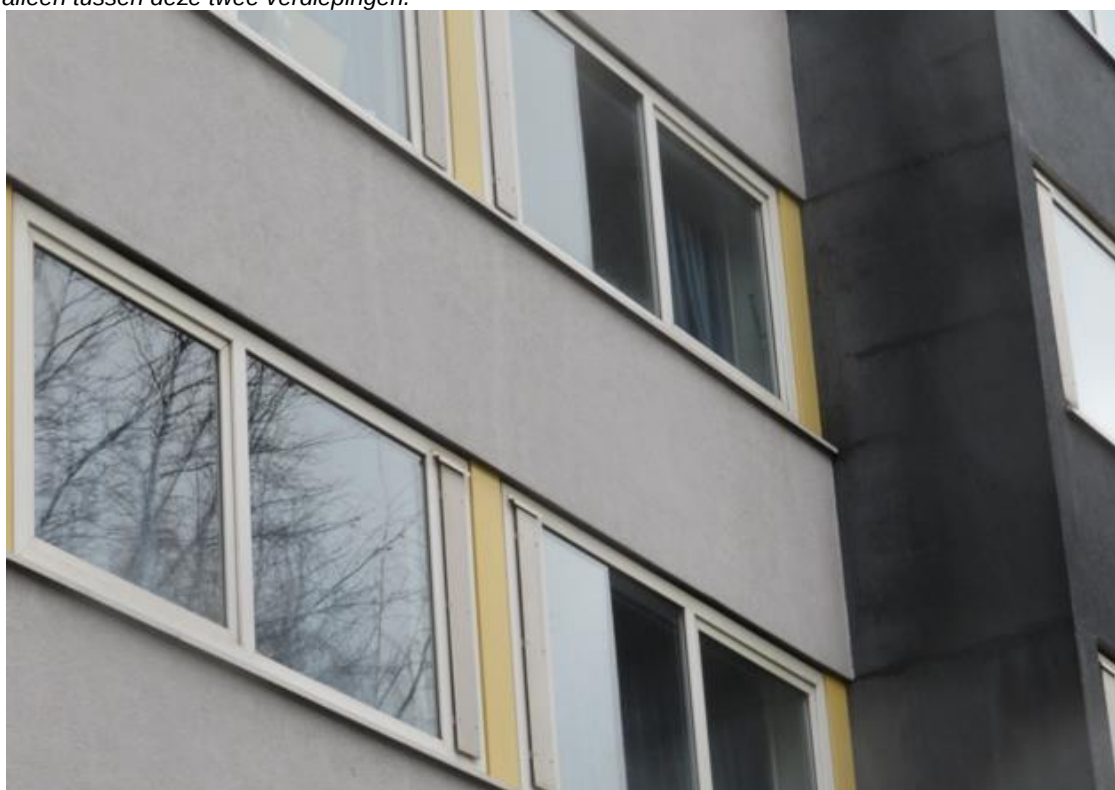
Bovenkant zijgevel oostzijde Havenziekenhuis: geen invliegopeningen aanwezig

Rondom aansluitende boeidelen bovenkant Havenziekenhuis

Enkele van de open stootvoegen in de voorzijde van het beeldbepalende deel. De open stootvoegen bevinden zich alleen tussen deze twee verdiepingen.

Flat Achterharingvliet even nummers, waarin geen invliegopeningen zijn gevonden

Open stootvoegen aan voorzijde gedeelte westelijk van beeldbepalende deel

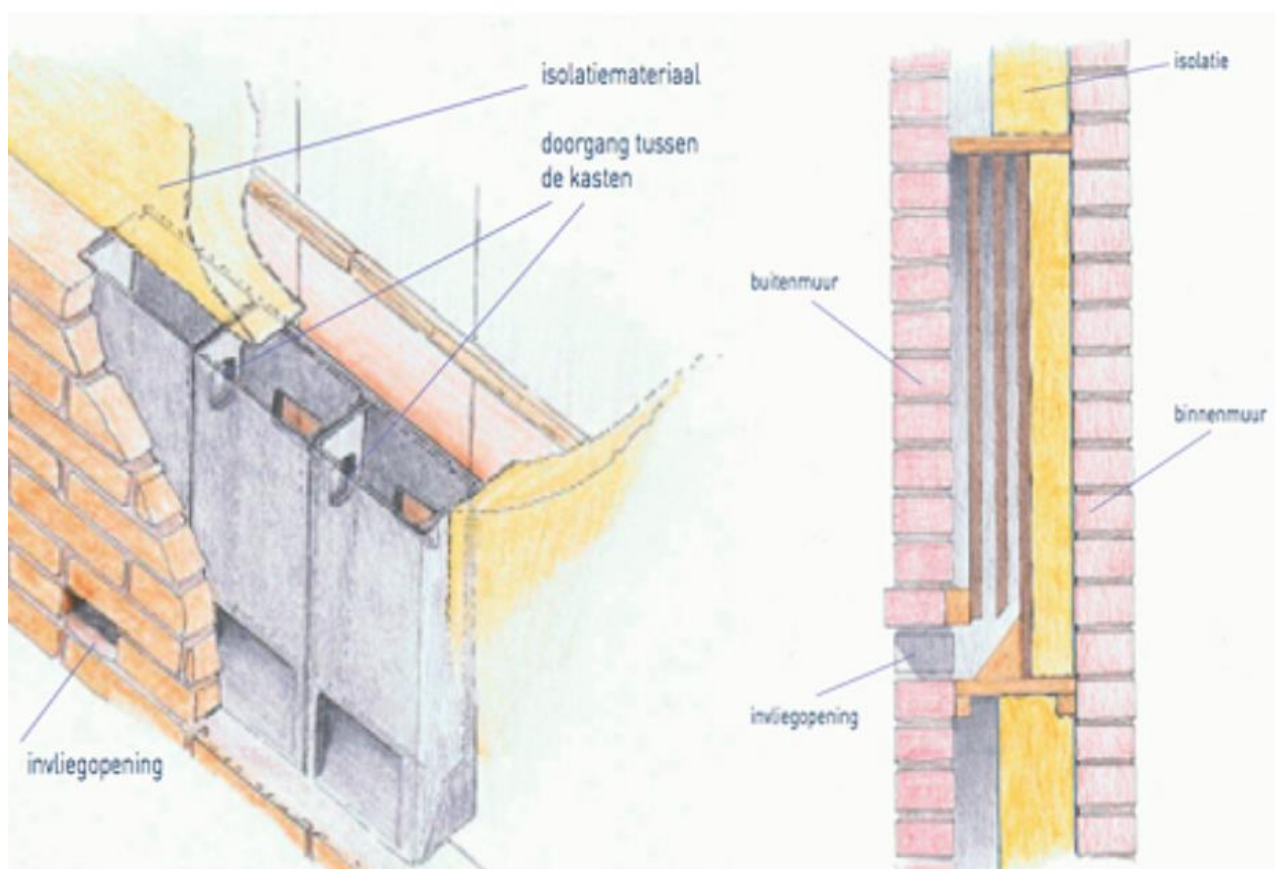

Open stootvoegen op elke verdieping van het flatgebouw Achterharingvliet even nummers

Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet Natuurbescherming geven wij in relatie tot de voorgenomen nieuwbouw de volgende aanbevelingen met als doel de ecologische structuren in de omgeving te versterken.

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen. Eveneens kunnen vleermuisstenen worden ingemetseld (foto links boven). Zie literatuurlijst voor vermelding naar brochure vleermuisvriendelijk bouwen.

Vrijwel onzichtbare inbouw van vleermuisstenen en technische informatie over de plaatsing daarvan.

- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen (foto's rechtsboven en links midden). Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden.

- voor huismussen blijken uit onderzoek zogenaamde mussenvides (onderste foto's) uitstekend te functioneren als nestplaats. Deze zijn gemakkelijk en relatief goedkoop in te bouwen in nieuwe woningen.

Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen.

Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen.

<https://www.checklistgroenbouwen.nl/>

Literatuur en bronvermelding

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Limpens e.a. KNNV 1997

Bats of Britain and Europe, C. Dietz en A. Kiefer, Bloomsbury 2016

www.vleermuis.net, voor up-to-date kennis van vleermuizen

Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Brochure vleermuisvriendelijk bouwen: Landschapsbeheer Flevoland, Zoogdiervereniging en Tauw bv, 2011

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(Redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Stichting RAVON: www.ravon.nl

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

Verspreidingsatlas planten. 13 mei 2014, <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Natuurkaart Rotterdam, Vastgesteld in het college van B&W op 18 maart 2014

Stadsnatuurkaart Rotterdam, Lola Landscape Architects e.a. 2016

Sovon Vogelonderzoek Nederland: www.sovon.nl

Vereniging Vogelbescherming: www.vogelbescherming.nl

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Ministerie van LNV, 2009

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdiervereniging 2016, S. Broekhuizen et al.

Nationale Databank Flora en Fauna, www.telmee.nl